[2025] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 32: 2025 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 350

ਪ੍ਰਦੀਪ ਨਿਰੰਕਾਰਨਾਥ ਸ਼ਰਮਾ

ਬਨਾਮ

ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2025 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1313)

17 ਮਾਰਚ 2025

[ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ* ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨਾ ਬੀ. ਵਰਾਲੇ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ [2013] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 713 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸਿਰਲੇਖ

ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ, 1973 - ਧਾਰਾ 154 - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਸ਼ੁੱਧਤਾ:

ਮੌਜੂਦਾ: ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਦਾਇਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇੱਕ ਪਛਾਣਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਪਰ ਤਸਦੀਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਛਾਣਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਵੇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਸਗੋਂ, ਇਹ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇੱਕ ਪਛਾਣਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 12]

ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 - ਧਾਰਾ 154 - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਸ਼ੁੱਧਤਾ:

ਪ੍ਰਦੀਪ ਨਿਰੰਕਾਰਨਾਥ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਸਥਿਤ: ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹੋਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ - ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛਾਣਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਢੁਕਵੇਂ ਉਪਾਅ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੇਤੁਕੀ ਐਫਆਈਆਰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਫੋਰਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13]

ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ, 1973 - ਐਫਆਈਆਰ - ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚਾ - ਨਿਆਂਇਕ ਓਵਰਰੀਚ - ਕੀ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਭਵਿੱਖੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ:

ਸਥਿਤ: ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਭਵਿੱਖੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ - ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ ਬਲਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਓਵਰਰੀਚ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕਦੀਆਂ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ। [ਪੈਰਾ 14]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ [2013] 14 ਐਸਸੀਆਰ 713: (2014) 2 ਐਸਸੀਸੀ 1 - 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 154; ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ; ਸਮਝਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਅਪਰਾਧ; ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ; ਨਿਆਂਇਕ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਪਹੁੰਚ; ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ; ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ; ਵਿੱਤੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ; ਲਗਾਤਾਰ ਐਫਆਈਆਰ; ਜਾਂਚ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੂਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2025 ਦਾ 1313

31.01.2024 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਐਸਸੀਏ ਨੰਬਰ 1321 2024 ਵਿੱਚ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ੀ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਲਾਹ:

ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ, ਦੇਵਦੱਤ ਕਾਮਤ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਦਿਵਯੇਸ਼ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੂਪਾਲੀ ਫਰਾਂਸੇਸਕਾ ਸੈਮੂਅਲ, ਰਾਜੇਸ਼ ਇਨਾਮਦਾਰ, ਅਜੈ ਦੇਸਾਈ, ਅਮਿਤ ਸਾਂਗਵਾਨ।

ਐਡਵੋਕੇਟ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਧਿਰਾਂ ਲਈ:

ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ, ਮਿਤੇਸ਼ ਅਮੀਨ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਾਤੀ ਘਿਲਡਿਆਲ, ਕਾਨੂ ਅਗਰਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੇਹਾ ਸਿੰਘ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਆਦੇਸ਼

ਨਿਰਣਾ

ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ, ਜੇ. 1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ 31.01.2024 ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਆਰ/ਸਪੈਸ਼ਲ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ (ਡਾਇਰੈਕਸ਼ਨ) ਨੰਬਰ 1321 ਆਫ 2024 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

3. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ (IAS) ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ 2003 ਅਤੇ 2006 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕੱਛ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ। ਕੁਲੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਉਸਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕਈ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਐਫਆਈਆਰ 2010 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਤਾਰ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ।

---

1. ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.

4. ਕਈ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਦੁਖੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14, 20, 21, 22, ਅਤੇ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਮੁੱਖ ਰਾਹਤ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਆਫ਼ ਮੈਨਡੇਮਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਹੋਰ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਦਰਜ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਉਸਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਗੁਪਤ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

5. ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਾਪਤ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸੰਜੀਦਾ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 154 ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ। ਰਾਜ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ ਉਸਨੂੰ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ (ਸੁਪਰਾ) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਗਲਤ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਖੁਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਸਿਰਫ ਸੀਮਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਝਗੜੇ,ਵਪਾਰਕ ਮਾਮਲੇ, ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ, ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਜਿੱਥੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਅਪਰਾਧ ਮੌਜੂਦ ਹੋਵੇ।

6. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

---

2. (2014) 2 SCC 1

3. CrPC

ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ੱਕ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਅਪਰਾਧ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਵੇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਹਨਾਂ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

7. ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਆਪਣੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਇਸ ਅਪੀਲ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਮੁੱਖ ਤਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਤਾਰ ਕਈ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪਿਛਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਮਨਮਾਨੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 21 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ (ਸੁਪਰਾ) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਤਾਰ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।

8. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਇੱਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਆਈਏਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਨੂੰ ਕਈ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਲਗਾਤਾਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੱਛ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਸਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਪੈਟਰਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ

ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਲਗਾਤਾਰ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਕੈਦ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ਼੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਲਗਾਤਾਰ ਦਰਜਾਬੰਦੀ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਸੰਜੀਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14, 20 ਅਤੇ 21 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇੱਕ ਸੰਜੀਦਾ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ 2015 ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਲਗਾਤਾਰ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦਾ ਆਚਰਣ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਥਿਤ ਗਲਤ ਕੰਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸੱਚੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਸਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਹੋਰ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

10. ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖੁਦ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਆਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਥਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 154 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ (ਉਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੀਮਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਵੇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਭਿਆਸ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਦੇਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ, ਜੇਕਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕਰੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਾਂ ਦੁਰਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਐਫਆਈਆਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਕੇ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮੰਗਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਫੋਰਮਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਦਨੀਤੀਪੂਰਨ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

11. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਛਾਣਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 154 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਛਾਣਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ (ਉਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"114. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਝੂਠੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਧਾਰਾ 154 ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡਾ ਇਹ ਪੱਕਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 154 ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਪਵਾਦ।

115. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 154 ਸਾਰੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ, ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਅਤੇ ਨਵੀਨਤਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਾਰਨ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਡਾਕਟਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਡਾਕਟਰੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਕਿਸੇ ਡਾਕਟਰੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਅਨੁਚਿਤ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸਿੱਟਾ/ਨਿਰਦੇਸ਼

120. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ:

120.1. ਜੇਕਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 154 ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

120.2. ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। 120.3. ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪਹਿਲੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ। ਇਸਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਧਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ]

12. ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਦਾਇਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇੱਕ ਸੰਜੀਦਾ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਪਰ ਤਸਦੀਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਜੀਦਾ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਸੰਜੀਦਾ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਵੇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲਲਿਤਾ ਕੁਮਾਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਜੀਦਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਹ ਇਸ ਸਥਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇੱਕ ਸੰਜੀਦਾ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

13. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹੋਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਜੀਦਾ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਸੰਜੀਦਾ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਲਗਾਤਾਰ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਗੁਪਤ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਢੁਕਵੇਂ ਉਪਾਅ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੇਤੁਕੀ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ,

ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਫੋਰਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

14. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਰੇ ਭਵਿੱਖੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ ਬਲਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਹੱਦਬੰਦੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕਦੀਆਂ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ।

15. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲੰਬਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਪਲਬਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਉਪਾਅ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕੇਗਾ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।
ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਰਲੇਖ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ